

JÓZEF RZEPKA (1913–1951)

„Bogusław”, „Krzysztof”, „Rekin”, „Stefan”, „Znicz”, nazwiska konspiracyjne: Józef Sieniawski, Bogusław Zosik; ppor. rez. WP (1939), oficer AK, działacz WiN

Ur. 22 XII 1913 w Bratkowicach k. Rzeszowa, syn Jana (rolnika, działacza ludowego) i Antoniny z d. Nowak. W trakcie nauki w I Gimnazjum w Rzeszowie działał w komórce Komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej. W 1934 rozpoczął studia na Wydziale Prawa UW, których nie ukończył. W tym czasie działał w SL. 1937–1938 odbył służbę wojskową w 5. psp w Przemyśle.

W październiku 1939 zorganizował siatkę konspiracyjną w Bratkowicach i okolicy, z którą w maju 1940 przeszedł do ZWZ. Dowódca Placówki ZWZ Bratkowice-Głogów. Od maja 1943 był pod ps. „Znicz”, „Bogusław” pierwszym adiutantem Inspektoratu Rejonowego AK Rzeszów odpowiedzialnym m.in. za kancelarię i łączność. W kwietniu 1944 został zastępcą komendanta Podobwołu Północnego Obwołu AK Rzeszów. W czasie akcji „Burza” dowodził pod ps. „Rekin” III zgrupowaniem partyzanckim Obwołu Rzeszowskiego AK (ok. 300 ludzi) w lasach bratkowickich, później był zastępcą dowódcy tego zgrupowania.

Po wkroczeniu ACz został kierownikiem utworzonego 29 VIII 1944 Biura Politycznego przy Inspektoracie AK Rzeszów, pełniącego funkcję komórki informacyjno-propagandowej dla Podokręgu Rzeszów, z zadaniem oddziaływania na życie polityczne i jego kontrolowania. Następnie był komendantem Obwołu AK Tarnobrzeg, którą to funkcję sprawował do grudnia 1944. Uczestniczył w przeprowadzonej w nocy z 7 na 8 X 1944 nieudanej akcji na więzienie na Zamku w Rzeszowie. Po aresztowaniu kierownictwa obwołu przez władze bezpieczeństwa powrócił do Rzeszowa. Od lutego 1945 przez kilka tygodni stał na czele Inspektoratu AK Mielec, mając za zadanie przekształcenie go w komórkę organizacji „Nie”. W marcu 1945 przeniósł się do Katowic, później do chwili aresztowania mieszkał w Zabrze. W maju 1945 nawiązał kontakt ze swym dawnym dowódcą Łukaszem →Cieplińskim „Pługiem”. Od czerwca 1945 na jego polecenie w ramach

DSZ zajmował się przerzutem ludzi zagrożonych aresztowaniem z Inspektoratu AK Rzeszów na ziemie zachodnie. Jednocześnie działał w grupie konspiracyjnej Franciszka Faixa „Turni-Bystrzańskiego”. Jesienią 1945 po apelu Jana Mazurkiewicza „Radosława” ujawnił się. Rozpoczął przerwane przed wojną studia prawnicze. W tym samym czasie organizował siatki wywiadu WiN: na Górnym Śląsku (o krypt. „Filia I”), a następnie w Warszawie (o krypt. „Filia II”), działające później pod krypt. „Sonda I” i „Sonda II”. Kierował siatką informacyjną na Górnym Śląsku funkcjonującą w ramach sieci wywiadu Obszaru Południowego WiN krypt. „Stomil”, a następnie „Iskra”. Zajmował się zbieraniem wiadomości o życiu politycznym i ich opracowywaniem w formie raportów miesięcznych. Był referentem politycznym w Biurze Studiów „Iskry”, a następnie Wydziału Informacji (krypt. „Instytut Bakteriologiczny”) IV ZG WiN, na którym to stanowisku kierował wywiadem politycznym. Od stycznia 1947 był kierownikiem Działu Politycznego w IV ZG WiN. W konspiracji antykomunistycznej używał ps. „Stefan” i „Krzysztof”.

25 I 1948 został zatrzymany przez WUBP w Katowicach. Po kilku dniach przewieziony do Warszawy do MBP na dalsze przesłuchania. W czasie śledztwa w wyniku tortur popadł w chorobę psychiczną. Sądzony w procesie członków IV ZG WiN. Wyrokiem WSR w Warszawie pod przewodnictwem płk. Aleksandra Wareckiego z 14 X 1950 skazany został łącznie na karę śmierci, utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze oraz przepadek całego mienia. Postanowieniem z 16 XII 1950 NSW utrzymał wyrok w mocy. Bolesław Bierut nie skorzystał z prawa łaski. Stracony 1 III 1951 o godz. 20.45 w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Miejsce pochowania nieznane.

Sąd WOW postanowieniem z 17 IX 1992 unieważnił wyrok WSR jako wydany za czyny związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego.

Odnaczony *Virtuti Militari* V kl. i czterokrotnie Krzyżem Walecznych.

Ożenił się z Zofią z d. Baumberg, miał córkę Annę (ur. 1948).

AWL: WSR w Warszawie, Sr 1099/50, Akta sprawy przeciwko Łukaszowi Cieplińskiemu i in., t. 5.

Dokumenty dotyczące procesu IV ZG WiN [w:] *WiN*, t. 6, cz. 1, s. 499–633.

G. Brzęk, *Wierny*, s. 27, 29, 48, 93; *Informator o osobach*; J. Łopuski, *Losy*, s. 40–43, 344; G. Ostasz, *Zrzeszenie*, s. 15; *Straceni*; K. Szwaigrzyk, *Zbrodnie*, s. 332; Z. Woźniczka, *Zrzeszenie*, s. 68, 106, 165, 186, 194; Z.K. Wójcik, *Rzeszów*, s. 179–180, 239, 247, 303; A. Zagórski, *Rzepka Józef*, „*ZHWiN*” 1996, nr 8, s. 209–210; *idem*, *Rzepka Józef* [w:] *WiN*, t. 6, cz. 3, s. 611–614; *Żołnierze*.

Jan Pisuliński